

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 7

Датум и место издавања: 15.7.2015. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

ЈУЛ 2015.

САДРЖАЈ

1. Недостатак влаге у засадима воћака – Мр. Бранко Танасковић
2. Калкулација трошкова подизања засада шљиве –
Дипл.инг. Радован Шеварлић
3. Хигијена при мужи - Дипл.инг. Љиљана Ћурчић
4. Преглед доминантних цена са зелене и сточне пијаце за јул 2015

Недостатак влаге у засадима воћака

У фазама пријема садница, расту, развоју и плодношењу воћака прелиминаран утицај има вода у земљишту. Она може бити у различитим облицима: гравитациона, капиларна, хигроскопна и конституциона. Сам **биланс воде** у земљишту, који може бити недовољан, довољан, оптималан и максималан, зависи од количине воденог талога, температуре и влажности ваздуха, способности земљишта да одржава влагу, постојања ветрова на ширем подручју, нагиба и експозиције терена и других чинилаца. Различите врсте воћака неједнако апсорбују воду што највише зависи од њихове развијености, структуре станишта (јако влажна или претерано сува земљишта), обраде засада, избора и начина ђубрења парцела и сл.

Значајан недостатак воде у земљишту најочљивији је на листовима круне, који почињу у таквим условима да вену. На основу ранијих анализа научника у помологији установљен је коефицијент свенулости, као један од првих знакова физиолошких поремећаја услед недостатка влаге. Њиме се изражава садржина воде у земљишту у почетку већења воћака, уколико такво стање воћака остане и касније, односно уколико се накнадним повећањем влаге у земљишту тургор биљака не успостави.

Коренов систем воћака не може искористити сву земљишну влагу. У којој мери је та могућност оправдана зависи од **усисавајуће моћи** апсорпционих коренових длачица. Уколико моћ земљишта да одржава влагу превазилази моћ усисавања коренових длачица, воћке ће постепено увенути. Супротно, ако је моћ земљишта да одржава влагу мања од могућности усисавања коју имају коренове длачице онда је реално усисавање влаге и може се

мењати до изједначавања моћи тих појава. Таква моћ апсорпционих жила је прилично променљива у зависности од водног биланса земљишта, врста али и сората воћака. Такође, ако се подлога карактерише јачом моћи усисавања, у случају суше она ће извлачити влагу из дела који је на њу окалемљен, због чега ће такво дрво страдати од суше.

Бројне врсте воћака разнолико подносе недостатак воде у земљишту, неупоредиво боље од ратарских култура. То им омогућава релативно дубок и разгранат коренов систем којим користе влагу из дубљих структура земљишта. У том смислу у борби против суше у ариднијим пределима, веома је важан одговарајући избор подлога које се одликују значајном отпорношћу на недостатак земљишне влаге (пр. вегетативне подлоге су осетљивије на сушу од сејанаца). Осим тога, неке од могућности природне заштите воћака од недостатка влаге су регулисање интензивности транспирације (затварање стома, збацивање лишћа и сл.). Поједине врсте (маслина, бадем, бресква) имају нешто израженију отпорност на сушу захваљујући дубоком и разгранатом кореновом систему који је бољи абсорбер земљишне влаге из дубљих слојева. Такође, бадем је једна од најотпорнијих врста захваљујући способности да при јачем недостатку влаге збацује део лишћа, чиме умногоме смањује транспирациону површину. Иза њега су бресква, која при суши такође умерено збацује лишће, затим рашељка и трешња, џанарика и шљива, а онда и кајсија. При јачој суши лишће опада обично од основе ка врху. По градацији отпорности затим долазе орах, вишња, крушка, затим леска, и јабука.

Осим мања влаге у земљишту и јако сув ваздух је врло неповољан за успевање воћака. Уколико је изражен може толико повећати транспирацију да лишће свене током дана, чак и при релативно довољној количини воде за усвајање кореновог система. Сувљи ваздух је у директној вези са високим летњим температурама које су у дужем периоду у засадима и које су и посредно и непосредно неповољне у развоју и плодношењу воћака. У том смислу посебно драгоцени извор влаге представља присуство већих водених површина које итекако корисно делују на успевање воћака у регулисању влажности и температуре ваздуха.

Јако сув ваздух у дужем периоду може нанети значајне последице воћкама. Посебне штете изазива у време опрашивања и оплодње јер значајно исушује жиг тучка. Процес транспирације током дана може бити већи од апсорпције влаге, због чега лишће вене, а онда се ноћу поново уравнотежи тургор. Тако се битно умањује процес фотосинтезе, односно образују се мање количине органске материје, те плодови остају ситнији, незрели, лошијег квалитета. При израженијој суши и високим температурама није ретка појава масовног отпадања плодова, или значајнијег „извлачења“ воде из самих плодова. Зато је при наводњавању код дуже суше и екстремно високих температура у засадима неопходно, поред обезбеђења влаге у

земљишту, и орошавање воћака у вечерњим, или раним јутарњим сатима.

У време када суше достижу нивое испод коефицијента свенулости апсорпционе жиле корена се врло слабо развијају и често се суше. На тај начин смањује се, касније, отпорност воћака према мразу (што се може уочити по сушењу вршних делова грана код ораха али нешто мање и код других врста).

Са недостатком влаге у ћелијама, затварањем стома и слабијим протоком кисеоника синтетизовање сложенијих органских материја у ткивима престаје. Тако се троше резерве органске материје у ткивима и значајно је смањена отпорност воћака на мразеве.

Помолози су установили да се воћке адаптирају на услове суше својим генотипом, пореклом и условима гајења. На пример, отпорност брескве на сушу заснива се на њеној подобности да задржава воду и да се ослобађа лишћа при недостатку влаге. Шљива и трешња су много осетљивије врсте. Суша највише изазива успорен пораст летораста.

Филипов је доказао да је лишће истих воћака различито осетљиво на недостатак влаге. Дефинисана је законитост **ксерофитности лишћа**, тј отпорност лишћа према суши у корелацији је са условима његовог формирања (односно уколико се оно ствара у условима јаче суше, утолико је према њој и отпорније). То је драгоцено у даљем оплемењивачком раду у правцу отпорности воћака према дефициту воде у току вегетације.

Мр Бранко Танасковић
ПССС Чачак

КАЛКУЛАЦИЈА ТРОШКОВА ПОДИЗАЊА ЗАСАДА ШЉИВЕ

Редни број	Врста трошка	Јединица мере	Количина по хектару	Цена/динара	Укупан износ
а) Потребан материјал					
1.	Саднице шљиве	Ком	625	240	150.000
2.	Стајњак	Тона	40	2.000	80.000
3.	Минерална ђубрива	Кг	900	50	45.000
4.	Противградна мрежа (стубови, мрежа, затезачи и остало)	Ха	1	1.860.000	1.860.000
5.	Наводњавање ситемом кап по кап (секундарна мрежа)	Ха	1	85.000	85.000
Укупно материјал					2.220.000
б) Машински радови					
1.	Превоз и растурање стајњака	радни дан	16	1.500	24.000
2.	Утовар стајњака	радни дан	16	800	12.800
3.	Превоз и растурање минералног ђубрива	радни дан	1	5.000	5.000
4.	Основна обрада-орање	Хектар	1	36.000	36.000
5.	Припрема земљишта	Хектар	1	22.000	22.000
Укупно машински радови					99.800
в) Плаћена радна снага					
1.	Садња	радни дан	4	2.000	8.000
2.	Размеравања	радни дан	1	2.000	2.000
3.	Остали радови	радни дан	3	2.000	6.000
Укупно плаћена радна снага					16.000

Рекапитулација трошкова подизања засада шљиве

1. Потребан материјал	2.220.000
2. Машински радови	99.800
3. Радна снага	16.000
Укупно	2.335.800

Напомена: Све цене се могу мењати у зависности од тржишних услова

ПОДСТИЦАЈНА СРЕДСТВА ЗА ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА ШЉИВЕ И КУПОВИНУ НОВЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ

Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, подстицајна средства за подизање засада малине и набаку нове опреме и механизације, од стране министарства Министарства пољопривреде и заштите животне средине могу користити:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинста
- 2) предузетник;
- 3) правно лице, и то:
  - (1) привредно друштво;
  - (2) земљорадничка задруга;
  - (3) научноистраживачка организација, школа, задужбина, манастир и црква.

На основу планираних инвестиционих улагања, подстицајна средства би износила:

Подизање засада шљиве

1. Саднице шљиве	150.000
Укупана инвестиција	150.000
Укупан повраћај	48.000 ¹

Инвестиције у опрему

Противградна мрежа (стубови, мрежа, затезачи)	1.860.000
Наводњавање системом кап по кап (секундарна мрежа)	85.000
Укупна инвестиција	1.945.000
Укупан повраћај	622.400

Рекапитулација подстицајних средстава

Повраћај за подизање засада	48.000
Повраћај за инвестиције у опрему	622.400
Укупан повраћај	670.400

¹ Основица за обрачун субвенција је укупна вредност инвестиције без ПДВ-а. Повраћај износи 40 %

Напомене: Приликом састављања калкулације пошло се од предпоставке да на газдинству већ постоји водозахват (бунар), који би се користио за наводњавање. Поред наведених инвестиционих улагања у опрему и механизацију, подстицајна средства се могу користити и за друге намене (набавка атомизера, машина за обраду земљишта, пумпи и агрегата за покретање пумпи и др.). У систем субвенционисања опреме и механизације искључена је набавка нових и половних трактора. Приликом подизања засада шљиве поред наведених улагања, субвенције се могу користити и за надокнаду дела трошкова припреме земљишта, агрохемијске анализе и иститивања механичког састава. У случају да се одустане од подизања противградне мреже, могу се користити субвенције за осигурање усева и плодова у износу од 40% од висине премије осигурања.

Дипл.инг Радован Шеварлић

Хигијена при мужи

Да би у овим летњим месецима, при овако високим температурама, добили исправно млеко, хемијског и микроболошког састава, важно је обезбедити одговарајуће услове за мужу, као и обавити је на одговарајући правилан начин.

За производњу квалитетног млека као и очување здравља музних грла, треба обезбедити одговарајуће услове.

-да штала буде проветрена, са довољно дневне светлости као и да буде редовно одржавана (чишћена).

-да музна грла буду чиста, а посебно виме у време муже.

-да мужу обавља здрав и савестан музач.

Када је хигијена штале у питању, бар једном годишње треба темељно очистити шталу, а након тога окречити кречним млеком. Штала се мора свакодневно чистити, пре свега одржавати хигијена лежишта, као и јасала и појилица. Да би избацили из штале све непријатне гасове, међу којима су и они који имају штетно дејство на здравље музних грла, потребно је често проветравати. Поред бочних прозора на зиду штала би требало да има отворе на таваници. Чист ваздух улази кроз прозоре, а потискује загађени ваздух кроз отворе на таваници. Уколико нема отвора на таваници проветравање треба урадити отварањем врата и прозора. Потребно је обезбедити и довољне количине дневне светлости преко прозора. Прозорска површина треба да буде око 1,2 површине пода.

Чистоћа музних грла, при чему се највише мисли на хигијену вимена и задњих екстремитета је услов за добијање исправног млека. Свакодневно чишћење крава смањује могућност загађења млека. Боравећи на прљавом лежишту за тело и виме се прилепи балега, простирка каја лако може да упадне у музилицу или канту са млеком. Неопходно је одржавати хигијену нарочито задњих делова тела.

Музач утиче на количину и квалитет намуженог млека. Он мора редовно да одржава личну хигијену и мора да буде здрав. Пре муже треба темељно опрати руке сапуном и одело у коме обавља мужу мора да буде чисто. Од опреме треба да поседује:

- посуду са топло водом,
- разблажено дезинфекционо средство,
- чисте крпе или убрусе за прање и дезинфекцију вимена,
- посуда са тамним дном за узимање првих млазева млека.

Дипл.инг Љиљана Ћурчић ПССС Чачак

www.stips.minpolj.gov.rs

Доминантне цене са зелене пијаце за 15.07.2015 године

ПОВРЋЕ		ВОЋЕ		МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ	
Производ	Цена по јед. мере	Производ	Производ	Производ	Цена по јед. мере
Тиквица	30	Млади сир	Млади сир	Млади сир	300
Купус	20	Масни сир	Масни сир	Масни сир	400
Краставац	30	Кајмак	Кајмак	Кајмак	600
Цвекла	50	Јаја С	Јаја С	Јаја С	12
Лук бели	400	Јаја А	Јаја А	Јаја А	11
Лук црни	50	Јаја Б	Јаја Б	Јаја Б	10
Паприка	80	Јаја Ц	Јаја Ц	Јаја Ц	8
Парадајз	40	Пилад	Пилад	Пилад	270
Пасуљ бели	300				
Пасуљ шарени	250				
Пасуљ жути	400				
Печурка	200				
Шаргарепа	60				

Доминантне цене са сточне пијаце за 15.07. 2015 године

Сточна пијаца		Житарице	
Категорија	Цена по јед. мере	Производ	Цена по јед. мере
Јагњад	220	Кукуруз	22
Овце	90	Сточни јечам	25
Овнови за приплод	20.000	Пшеница	25
Прасад 15 кг	180	Сојина сачма	78
Прасад 25 кг	180	Сун. сачма	45
Шилежад	230	Луцеркино бр.	50
Товљеници 80-120	150	Сено луцерке	18
Товљеници >120	140		